

Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор,
Савліва Н.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСНОВНІ ПРАВОВІ НАПРЯМКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ У КОСМІЧНІЙ СФЕРІ

На сучасному етапі Україна впевнено входить до складу космічних держав світу завдяки своєму науково-технічному та виробничому потенціалу. Статус космічної держави об'єктивно підвищує значення України у відносинах зі стратегічними партнерами та в процесах інтеграції в європейські структури. Співробітництво України з іноземними державами у сфері дослідження та використання космічного простору в мирних цілях ґрунтується на чинному законодавстві України та міжнародних договорах, укладених з іноземними державами у космічній сфері.

Україна виступає стороною чотирьох міжнародних договорів ООН: Договору про принципи діяльності держав з дослідження та використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 р.; Угоди про рятування космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір 1968 р.; Конвенції про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами 1972 р.; Конвенції про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір 1975 р. [2]. Окрім цих договорів, Україна уклала внутрішні і двосторонні правові акти. Наприклад, Угода про партнерство та співробітництво між Європейським Співтовариством та державами – членами, з одного боку, і Україною, з другого, від 16 червня 1994 р. [3]. Також між Україною та ЄС було підписано угоду про наукове та технологічне співробітництво, яка стала першим спеціальним двостороннім правовим актом, в якому визначені правові засади співпраці між сторонами, в тому числі у сфері дослідження та використання космічного простору. Згідно з угодою, напрямами співробітництва «Україна – ЄС» у сфері наукових досліджень є дослідження навколишнього середовища та клімату, включаючи спостереження за земною поверхнею; біомедичні дослідження та дослідження в галузі охорони здоров'я; дослідження в галузі сільського господарства, лісового господарства та рибальства; промислові та виробничі технології; матеріалознавство та метрологія; неядерна енергетика інше [1].

Відповідно до міжнародних договорів, Україна отримала вільний доступ та спільне використання дослідницького обладнання, а також став можливим обмін науковими, технічними кадрами та використання інформації про практику, законодавство і програми, які стосуються співробітництва.

Провідне місце для реалізації цілей у сфері космічного простору займає протокол від 01.11.2011 р. до Угоди про партнерство та співробітництво «Про Рамкову угоду між Україною та ЄС про загальні принципи участі в програмах Співтовариства», що дав змогу Україні стати повноправним учасником успішних космічних програм. Необхідно підкреслити, що студентська молодь активно бере участь в космічних молодіжних програмах ЄКА [4].

Проект «Твінінг» – «Прискорення українсько-європейського співробітництва у космічній сфері» сприяв зближенню України з ЄС у сфері адміністративної співпраці та має на меті сприяння двосторонньому співробітництву у космічній сфері на основі ознайомлення та вдосконалення законодавчої бази, науково-технічної співпраці та розвитку промислового потенціалу [5].

Більшість угод передбачають різноманітні напрямки співпраці, зокрема діяльність про глобальні навігаційні супутникові системи; спостереження Землі та глобальний моніторинг; космічна наука та дослідження; обмін досвідом щодо політики в космічній сфері, адміністрації та правових аспектів тощо.

Треба зазначити, що важливою умовою успішної реалізації співробітництва у космічній сфері є узгодженість фінансових питань. Кожна зі сторін покриває витрати на виконання своїх обов'язків, окрім цього гроші надходять від спільної наукової та технологічної діяльності, а також шляхом здобуття грантів.

Механізм міжнародного співробітництва полягає в укладенні угод, які обов'язково повинні містити спільний інтерес. Ланкою такої взаємодії виступають космічні агентства відповідних держав.

Завдяки участі України в низці міжнародних угод, щодо правового врегулювання космічних питань, вона займає місце важливого стратегічного партнера. Тобто, в Україні започатковано нормотворчий процес зближення національного законодавства з правовим простором ЄС.

Література

1. Утко-Масляник Ю.М. Правові аспекти співробітництва держав-членів Європейського Союзу у космічній сфері. Харків, 2018.
2. Статут міжнародних угод, що стосуються діяльності у відкритому космосі на 01 січ. 2017 р.
3. Утко-Масляник Ю.М. Міжнародно-правові аспекти співробітництва

України з Європейським Союзом у космічній сфері. *Юридична Україна*. 2012. № 5 (113). С. 96-101.

4. Про ратифікацію Протоколу до угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та ЄС про загальні принципи участі в програмах Співтовариства: Закон України від 21 вер. 2011 р. № 3764-VI. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a41

5. Міжнародне співробітництво в сфері використання космічного простору в мирних цілях: діяльність держав-членів / Док. ООН (A/AC.105/923/Add.1). Вена, 2009. 18 с.

УДК 342.922:347.132 (043.2)

Алієв М.М., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гусар О.А., к.ю.н., доцент

НАГЛЯД ЗА БЕЗПЕКОЮ ПОЛЬОТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН

Державний нагляд за безпекою польотів у системі організації повітряного руху [1] покладено на Державну авіаційну службу України (далі – Державіаслужба) відповідно до Положення про Державну авіаційну службу України, введеного в дію постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 № 520.

У наукових роботах можна зустріти різні трактування поняття «нагляд». У юридичній енциклопедії під редакцією Ю.С. Шемшученка державний нагляд – це вид державного контролю із забезпечення законності, дотримання спеціальних норм, виконання загальнообов'язкових правил, що містяться в законах і підзаконних актах [2, с. 140]. Як указує В.К. Колпаков, державний нагляд – це здійснення спеціальними державними структурами цільового спостереження за дотриманням виконавчо-розпорядчими органами, підприємствами, установами, організаціями та громадянами правил, передбачених нормативними актами [3, с. 675].

При адміністративному нагляді суб'єкти управління здійснюють перевірку тільки за суворо встановлених законом питаннях, а ініціація таких дій (рішень) можлива лише у встановлених нормами права випадках і у відповідних процедурах.

Важливим компонентом забезпечення прав громадян органами публічної адміністрації є організація безпечного використання авіаційного транспорту під час пасажирських перевезень. Значний